

HOE LEES IK DIT ?

- BRON: TIJDSCHRIFT NBB (JUNI 1957)
- ZELFDE TIJDSCHRIFT: DE TOESPRAAK VAN GOEVERNEUR FRERE OP DE ALGEMENE VERGADERING VAN 1957

WAT DENK IK DAN ?

- DE BESCHREVEN FEITEN SPREKEN VOOR ZICH, WAT HET EIGENDOMSRECHT VAN DE GOUDVOORRAAD BETREFT.

EN WAT DENKT U ?

NATIONALE BANK
VAN BELGIE

Departement Studiën
en Documentatie

Bijlage 5

TIJDSCHRIFT

voor Documentatie en Voorlichting

VERSCHEIJNT MAANDELIJKS

XXXIIe Jaargang, Deel I, N° 6

Juni 1957

Dit tijdschrift wordt als objectieve documentatie uitgegeven.
De artikels geven de opvatting van de schrijvers weer, onafhankelijk van de mening der Bank.

—

INHOUD : Het muntstatuut van België — De betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in 1956 — Literatuur betreffende de monetair en financiële toestand van België — Economische wetgeving — Grafieken van de economische toestand van België — Statistieken.

—

HET MUNTSTATUUT VAN BELGIE

De wet van 12 april 1957 betreffende het muntstatuut brengt een reeks belangrijke verbeteringen en nadere omschrijvingen aan het Belgisch muntstatuut aan.

De Buitengewone algemene vergadering der aandeelhouders van de Bank, die op 27 mei 1957 gehouden werd, keurde de statutenwijzigingen goed, die ingevolge de nieuwe muntwet vereist waren.

Te dier gelegenheid hield de H. gouverneur Maurice Frère een toespraak.

De tekst ervan is in onderhavig Tijdschrift overgenomen. Daarna volgt een artikel waarin de voornaamste aspecten van het nieuwe wettelijke muntstatuut worden ontleed.

**

WET VAN 12 APRIL 1957 BETREFFENDE HET MUNTSTATUUT

Art. 1. — De frank, Belgische munteenheid, is gevormd uit 19,74824178 milligram goud met een gehalte van 900 duizendsten fijn metaal.

Art. 2. — Alle vóór de inwerkingtreding van deze wet geslagen goudmunten hebben niet langer wettelijke koers tussen particulieren en worden niet langer tot betaling in de openbare kassen aanvaard.

Art. 3. — De biljetten van de Nationale Bank van België moeten, niettegenstaande elke andersluidende overeenkomst, door openbare kassen en particulieren als wettelijke munt worden aanvaard.

De voorgaande bepaling mag niet ingeroepen worden door de Nationale Bank van België ten opzichte van de houders van haar biljetten.

Art. 4. — De Nationale Bank van België is tijdelijk vrijgesteld van de verplichting haar biljetten in specieën terug te betalen.

De Koning kan, bij besluit waarover in Minister-raad is beraadslaagd, aan die vrijstelling een einde maken.

Ook kan Hij, in dezelfde vormen, andere voorwaarden inzake inwisseling en betaling der biljetten van de Nationale Bank van België bepalen.

Art. 5. — Totdat bij toepassing van artikel 4 de inwisselbaarheid der biljetten van de Nationale Bank van België opnieuw is ingevoerd, is de Bank gehouden haar verrichtingen in vreemde munt, in gemunt goud en in goudstaven uit te voeren op basis van de in het eerste artikel aangegeven wettelijke waarde van de frank.

Dit artikel doet geen afbreuk aan de toepassing van artikel 6 van de besluitwet n° 5 van 1 mei 1944,

waarbij de Koning gemachtigd wordt tot het bepalen van de voorwaarden inzake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt en de Nationale Bank van België ontheven wordt van de verplichting tot het handhaven van een kasvoorraad in goud en buitenlandse deviezen welke ten minste met 40 pot. van haar verbintenissen op zicht overeenstemt, gewijzigd bij de wet van 28 juli 1948.

Art. 6. — Artikel 7, tweede lid, van het koninklijk besluit n° 29 van 24 augustus 1939 betreffende de bedrijvigheid, de inrichting en de bevoegdheden der Nationale Bank van België, genomen ter uitvoering van de wet van 1 mei 1939, wordt door de volgende bepaling vervangen :

« De Bank is gehouden een kasvoorraad in goud te hebben die ten minste gelijk is aan een derde van het bedrag van haar verbintenissen op zicht. »

Artikel 30 der statuten van de Nationale Bank van België zal met vorenstaande bepaling in overeenstemming worden gebracht.

Art. 7. — Opgeheven worden :

1° artikel 6 van de wet van 20 juni 1873 op de checks en andere betalingsbriefjes en het aanbod van gereede betaling;

2) de artikelen 1, 4, 7, 8 en 9 van de wet van 30 december 1885 goedkeurende de akte van 12 december 1885 waarbij België bijtreedt tot de overeenkomst rakende het muntwezen, op 6 november 1885 te Parijs gesloten tussen Frankrijk, Griekenland, Italië en Zwitserland, alsmede tot de er aangehechte schikking en verklaring;

3° het koninklijk besluit van 2 augustus 1914 betreffende de biljetten der Nationale Bank, bekrachtigd bij de wet van 4 augustus 1914;

4° het koninklijk besluit van 25 oktober 1926 betreffende de muntstabilisatie, evenals de tweede volzin van het eerste lid van artikel 10 van het koninklijk besluit n° 29 van 24 augustus 1939 betreffende de bedrijvigheid, de inrichting en de bevoegdheden der Nationale Bank van België, genomen ter uitvoering van de wet van 1 mei 1939;

5° de muntwet van 30 maart 1935 gewijzigd bij het koninklijk besluit n° 273 van 31 maart 1936;

6° de besluitwet van 10 mei 1940 houdende schorsing van de terugbetaling der briefjes van de Nationale Bank van België;

7° de artikelen 1 tot 5, 8 en 9 van de besluitwet n° 5 van 1 mei 1944 waarbij de Koning gemachtigd wordt tot het bepalen van de voorwaarden inzake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt en de Nationale Bank van België ontheven wordt van de verplichting tot het handhaven van een kasvoorraad in goud en buitenlandse deviezen welke ten minste met 40 pot. van haar verbintenissen op zicht overeenstemt;

8° het besluit der in raad vergaderde Ministers n° 6 van 1 mei 1944 genomen ter uitvoering van de besluitwet van 1 mei 1944 betreffende de voorwaarden inzake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt.

Art. 8. — De Koning is gemachtigd deze wet te coördineren met alle andere monetaire bepalingen der vorige wetten, betreffende de wettelijke goudmunten en de deelmunten evenals de biljetten van de Nationale Bank van België.

Daartoe kan hij :

1) de volgorde en de nummering van de te coördineren artikelen wijzigen, ze onder andere bepalingen hergroeperen en de verwijzingen wijzigen ten einde ze met de nieuwe nummering te doen overeenstemmen;

2) zonder afbreuk te doen aan de beginselen neergelegd in de te coördineren bepalingen, en rekening houdend met de impliciete wijzigingen die zij mochten hebben ondergaan, de redactie ervan wijzigen met het oog op hun overeenstemming en op eenvormigheid in de terminologie.

De coördinatie zal volgend opschrift dragen :

« Gecoördineerde wetten tot vaststelling van het muntstatuut van België. »

••

**TOESPRAAK GEHOUDEN
DOOR DE HEER GOUVERNEUR
MAURICE FRERE
OP DE BUITENGEWONE ALGEMENE
VERGADERING DER AANDEELHOUDERS
VAN 27 MEI 1957**

Mijne Heren,

Toen ik op 25 februari van dit jaar de eer had onze jongste gewone algemene vergadering voor te zitten, had ik niet durven hopen dat het op dat ogenblik in de Kamers besproken wetsontwerp betreffende het muntstatuut van België kort daarna zou worden goedgekeurd en dat ik, vooraleer de Bank te verlaten, nog de buitengewone algemene vergadering belegd om de statuten van de Bank in overeenstemming met de bepalingen van de nieuwe wet te brengen, zou kunnen voorzitten.

Het toen besproken wetsontwerp is thans de wet van 12 april 1957 geworden.

Een der bepalingen van die wet verplicht ons de statuten aan te passen aan de wijzigingen die zij aanbrengt aan het koninklijk besluit n° 29 van 24 augustus 1939 betreffende de bedrijvigheid, de inrichting en de bevoegdheden der Nationale Bank van België. De huidige buitengewone algemene vergadering werd bijeengeroepen om ons naar die verplichting te schikken. Zij biedt ons de gelegenheid de artikelen 73 en 74 van onze statuten betreffende de discontocomités te wijzigen en artikel 94, dat uiteraard een overgangsbepaling was, en thans niet meer van toepassing is, af te schaffen.

**

De herziening der artikelen 73 en 74 verdient aanbeveling om de twee hierna volgende redenen : enerzijds, vermeldt artikel 73 alleen de comités te Brussel en te Antwerpen, ofschoon artikel 3 de Bank machtigt een discontocomité niet alleen in de hoofdzetel en in de Bijbank te Antwerpen, doch ook in elk agentschap op te richten; anderzijds, wordt door artikel 74 de taak der discontocomités te zeer begrensd vermits ze tot het onderzoek der wissels beperkt is.

De nieuwe tekst die U is voorgelegd, verruimt de draagwijdte van beide artikelen zonder afbreuk te doen aan de geest van de vroegere bepalingen.

De eigenlijke inrichting van de discontocomités valt onder de bevoegdheid van de Algemene Raad, die, krachtens artikel 70, 4° alinea, het huishoudelijk reglement van de Bank vaststelt, alsook de algemene verordeningen betreffende de inrichting van de bijbanken, discontokantoren, agentschappen en discontocomités.

**

De belangrijkste statutenwijziging die aan Uw goedkeuring wordt onderworpen betreft artikel 80, waarvan de huidige tekst luidt :

« De Bank is gehouden een kasvoorraad te hebben in goud of in goud omzetbare buitenlandse deviezen van minstens 40 pct. van het bedrag harer verbintenissen op zicht, waarvan ten minste 30 pct. in goud.

» Overeenkomstig de bepalingen van de besluit-wet n° 5 van 1 mei 1944, verschenen in het *Belgisch Staatsblad* te Londen op 5 september 1944, is de bij paragraaf één van dit artikel opgelegde verplichting geschorst, zolang artikel 4 van voornoemd besluit niet zal ingetrokken zijn ».

Die tekst zal door volgende zin worden vervangen :

« De Bank is gehouden een kasvoorraad in goud te hebben die ten minste gelijk is aan één derde van het bedrag van haar verbintenissen op zicht ».

De statutenwijziging waarover U zult beraadslagen is slechts één element in de gezamenlijke maatregelen die bij de wet van 12 april 1957 werden getroffen om ons monetair statuut klaar en duidelijk te bepalen. Die wet brengt aan dit statuut een reeks verbeteringen en verduidelijkingen waarop ik verder zal terugkomen.

**

Opdat U zich een juist denkbeeld zoudt kunnen vormen over de draagwijdte van de wetsbepalingen zal ik in het kort de grondbeginselen van ons traditioneel muntstatuut in herinnering brengen, alsmede de omstandigheden die tot de afwijkende bepalingen aanleiding gaven.

Artikel 74 van de Grondwet kent de Koning het « recht van de munt toe ter uitvoering van de wet ».

Die zin drukt de twee grondbeginselen uit van het juridisch stelsel waarop het wettelijke geld in België berust : enerzijds, een monopolie van de uitvoerende macht voor de aanmaak van de munten, anderzijds, een monopolie van de wetgevende macht voor de vaststelling van de wezenlijke kenmerken van het geld dat de Vorst gerechtigd is uit te geven : metaal, gewicht, gehalte.

De wettelijke standaardmunt die de Koning in uitvoering van de wet slaat, mag noch met het chartale bankgeld, noch met de wettelijke tekenmunt worden vereenzelvigd.

De wettelijke standaardmunt is in wezen een metalen munt. Dit ligt besloten in de bewoordingen zelf van artikel 74 van de Grondwet, die zoëven in herinnering werden gebracht. Zij is tevens en uiteraard een gouden of zilveren munt, vermits de wet haar steeds omschrijft door een zeker goud- of zilvergewicht met een bepaald gehalte en een intrinsieke waarde gelijk aan haar tekenwaarde.

Het chartale bankgeld, dat in België vertegenwoordigd is door de biljetten van de Nationale Bank,

is geen wettelijke munt in de zin van artikel 74 van de Grondwet. Het is een vordering op zicht en aan toonder op de emitterende bank. Het kan nochtans wettig betaalmiddel worden, zelfs met gedwongen koers, in die zin dat de openbare kassen en de particulieren bij de wet kunnen verplicht worden het als wettelijke munt te aanvaarden niettegenstaande elke andersluidende overeenkomst.

De wettelijke tekenmunt, ten slotte, is een door de Koning uitgegeven munt, die als een fractie van de gouden of zilveren standaardmunt moet dienen. Zij vertegenwoordigt in beginsel slechts een geringe intrinsieke waarde in verhouding tot haar tekenwaarde.

Vanaf de eerste tijden van de Belgische onafhankelijkheid tot aan de oorlog van 1914, was de Belgische munt niet alleen in goud en in zilver bepaald, doch de wettelijke standaardmunt was tevens in de vorm van goud- of zilvestukken in omloop, naast het chartale bankgeld, dat op zicht en in wettelijke metalen speciën bij de loketten van de centrale bank betaalbaar was.

De effectieve omloop van de wettelijke standaardmunt blijkt heden ten dage niet meer aan een economische noodwendigheid te beantwoorden. De wet van 12 april 1957 behoudt nochtans de kenmerken — die iedere deugdelijke munt moet bezitten — van het Belgisch muntstelsel van vóór 1914. Het is immers vereist dat de geldeenheid bij de wet wordt bepaald en dat het chartale bankgeld op zicht inwisselbaar zij, zo niet tegen wettelijke metalen speciën, dan toch tegen staafgoud of tegen vreemde munten.

Tot aan de afkondiging van de wet van 12 april 1957 vertoonde het Belgisch geldwezen niet meer die kenmerken. De financiële wanorde en de inflatie door twee wereldoorlogen en hun nasleep veroorzaakt, hadden de Belgische overheid ertoe gedwongen een uitzonderingsregime in te voeren.

De verplichting voor de Bank de aan haar loketten aangeboden biljetten in wettelijke gouden of zilveren speciën terug te betalen, was vanaf 2 augustus 1914 geschorst geworden. Vanuit een streng juridisch oogpunt gezien, werd de gedwongen koers van het chartale bankgeld, d.w.z. van de biljetten van de Nationale Bank, tot op onze dagen behouden, vermits sedert 1914 dat betaalmiddel nooit meer tegen wettelijke standaardmunt, d.w.z. tegen gouden of zilveren stukken, inwisselbaar was. Met ingang van 25 oktober 1926 werd echter een andere vorm van inwisselbaarheid van kracht: de biljetten waren terugbetaalbaar in goud, in zilver tegen zijn goudwaarde, of in gouddeviezen, naar keuze van de Bank. Die vorm van inwisselbaarheid werd op 11 mei 1940 geschorst.

Naderhand werd het recht het goudgehalte van de frank te bepalen aan de uitvoerende macht overgedragen en de Bank werd van haar verplichting ontslagen een verhouding tussen haar goudvoorraad of haar in goud convertibele deviezen, enerzijds,

en haar verbintenissen op zicht, anderzijds, te handhaven.

Bij het einde van 1944 was de stabiliteit van de Belgische munt door de oorlogs- en bezettingsjaren zeer in het gedrang gebracht. Daarbij was het juridisch statuut van de Belgische frank volledig ontredderd.

Ten einde zo snel mogelijk het door de inflatie bedreigd monetair evenwicht te herstellen, werden dadelijk na de bevrijding een reeks saneringsmaatregelen getroffen. Zij omvatten o.m. de blokkering van een aanzienlijk deel der liquide geldmiddelen. Tegelijkertijd streefden de Staat en de Bank ernaar het beroep van de Openbare Schatkist op de voorschotten van de centrale bank te verminderen. In 1948 werd tussen de Staat en de Bank een overeenkomst gesloten, waarbij het bedrag van de door de Staat uitgegeven of gewaarborgde effecten welke de Bank voortaan mocht aanhouden, tot tien miljard frank werd beperkt.

Sinds enkele jaren is de waarde van onze munt tegenover de dollar en het goud gestabiliseerd; de door de Bank aangehouden goud- en deviezenvoorraad vertegenwoordigt thans een hoog percentage van haar verbintenissen op zicht; de wisselcontrole werd geleidelijk verzacht. Het ogenblik bleek dan ook gekomen om een feitelijke verwezenlijking juridisch te bekrachtigen.

De wet van 12 april 1957 beoogt in de hoogst mogelijke mate de door de oorlog opgedrongen uitzonderingsbepalingen af te schaffen en de Belgische munt een wel bepaald wettelijk statuut terug te schenken.

De wetsbeschikkingen kunnen als volgt worden samengevat:

- 1) bepaling van het gewicht aan goud van de frank en herstel van de uitsluitende bevoegdheid van de wetgevende macht op dit gebied;
- 2) ontminting van al de vroeger in België geslagen munten;
- 3) behoud van de wettelijke en de gedwongen koers der biljetten van de Nationale Bank;
- 4) tijdelijke handhaving van de vrijstelling voor de Bank haar biljetten in speciën terug te betalen, d.w.z. handhaving van hun niet-inwisselbaarheid met de mogelijkheid voor de Koning, bij een in de Ministerraad genomen besluit, aan die vrijstelling een einde te maken en andere inwisselings- of betalingsvoorwaarden voor de biljetten van de Bank vast te stellen;
- 5) verplichting voor de Bank haar verrichtingen in buitenlandse munten, in gemunt goud en in goudstaven op basis van de wettelijke waarde van de frank uit te voeren, totdat de inwisselbaarheid van haar biljetten hersteld is;
- 6) verplichting voor de Bank een goudvoorraad aan te houden ten minste gelijk aan één derde van haar verbintenissen op zicht;

7) ordening van de gezamenlijke teksten betreffende het muntstatuut door afschaffing van een reeks vroegere teksten en door de machtiging welke de Koning wordt verleend om de nieuwe wet te coördineren met alle andere monetaire bepalingen der vorige wetten betreffende de wettelijke goudmunten en de tekenmunten evenals de biljetten van de Bank.

Onder die bepalingen, komen er drie voor die onze bijzondere aandacht vergen : het goudgewicht van de frank, de gouddekking van de verbintenissen op zicht van de Bank en de inwisselbaarheid van haar biljetten.

Laten wij vooreerst de bepalingen inzake het gewicht aan goud van de frank nader onderzoeken.

De wettelijke standaardmunt van België, aanvankelijk bepaald door 5 gram zilver, gehalte 900 duizendsten, hetgeen overeenstemt met een gewicht fijn goud van 290,32 milligram, is sedert het ogenblik waarop ons land in 1914 in de oorlog werd betrokken, niet meer in omloop. Haar rol werd toen door het chartale bankgeld overgenomen.

De moeilijkheden door de oorlog en de naoorlogse periode veroorzaakt, brachten een geleidelijke waardevermindering van dit geld teweeg totdat het koninklijk besluit van 25 oktober 1926 het stabiliseerde op basis van een gewicht fijn goud van 41,84 milligram, d.i. 14,41 pct. van zijn oorspronkelijke goudwaarde.

In 1935 werd het goudgewicht waarop de wisselwaarde van de Belgische munt berustte, tengevolge van de devaluaties van het pond sterling en van de dollar opnieuw gewijzigd. Het koninklijk besluit van 31 maart 1935, bevestigd door dat van 31 maart 1936, stelde dit goudgewicht vast op 80,18 milligram fijn goud, d.i. 10,38 pct. van de waarde van vóór 1914.

Die besluiten werden ingetrokken bij de besluitwet n° 5 die te Londen op 1 mei 1944, d.w.z. enkele maanden vóór de bevrijding van België, werd uitgevaardigd. Deze besluitwet bepaalt dat de Koning het nieuwe goudgewicht van de frank zou vaststellen, zodra de omstandigheden het zouden toelaten. Zij voorzag tevens dat een koninklijk besluit de voorwaarden zou bepalen waaronder de Bank goud en buitenlandse munten zou kunnen aankopen en verkopen, alsook de regelen voor hun notering.

Het besluit n° 6 van 1 mei 1944, genomen in uitvoering van genoemde besluitwet n° 5 van dezelfde datum, machtigde de Bank buitenlandse munten aan te kopen en te verkopen tegen de door pariteits-, betalings-, wissel- of compensatieakkoorden vastgestelde koersen; rekening houdend met die wisselkoersen, moest de Bank de prijzen vaststellen waartegen zij staafgoud of gemunt goud zou aankopen en eventueel verkopen; de prijzen door de Bank voor het goud en de buitenlandse munten vastgesteld moesten aan de goedkeuring van de Minister van Financiën worden onderworpen en vormden de officiële prijzen.

Geen enkel koninklijk besluit ter bepaling van het gewicht aan goud van de frank werd in het kader van de besluitwet n° 5 van 1 mei 1944 genomen.

Het is op basis van de officiële goudprijs, die de Bank overeenkomstig het besluit n° 6 van 1 mei 1944 vaststelde, dat de Belgische regering, zich schikkend naar de statutaire voorschriften van het Internationaal Monetair Fonds, op 17 september 1946 de aanvangspariteit van de Belgische frank aan genoemde instelling mededeelde.

Toen het pond sterling en een aantal andere munten in 1949 gedevalueerd werden, kon de Regering eigenmachtig over de ontwaarding van de Belgische munt beslissen. Die devaluatie werd door een eenvoudige briefwisseling tussen de Regering en de Bank voltrokken. De nieuwe pariteit werd op 21 september aan het Internationaal Monetair Fonds medegedeeld.

De wet van 12 april 1957 bepaalt dat de frank, Belgische munteenheid, voortaan gevormd is uit 19,75 milligram goud met een gehalte van 900 duizendsten fijn metaal, d.i. 17,77 milligram fijn goud. De huidige frank vertegenwoordigt aldus 6,12 pct. van zijn waarde van 1914 en 59 pct. van die van 1936.

Deze definitie van de frank beperkt er zich toe een feitelijke toestand te bekrachtigen. De verhouding tussen de Belgische frank, de andere munten en het goud, zoals zij sedert september 1949 bestaat, wordt niet gewijzigd. De wet van 12 april 1957 verwezenlijkt aldus het doel dat bij de besluitwet n° 5 van 1 mei 1944 werd beoogd, doch zij doet zulks in een andere juridische vorm die belangrijke voordelen biedt.

Door de Belgische frank als nationale munteenheid in goud te bepalen, stelt de wetgever een gemeenschappelijke waarde vast voor de wettelijke standaardmunt, die de Vorst gerechtigd is te slaan, en voor het bankgeld dat de Nationale Bank mag uitgeven. Hiermee komt een einde aan een paradoxale toestand waarin de wettelijke munt nog steeds dezelfde is als die welke vóór 1914 bestond, terwijl de waarde van het chartale bankgeld zich wegens de achtereenvolgende devaluaties meer en meer van de wettelijke standaardmunt verwijderde, zodat er tussen beide munten een aanzienlijke afwijking is ontstaan.

De wet van 12 april 1957 schenkt, op monetair gebied, het Parlement de uitsluitende bevoegdheid terug door artikel 74 van de Grondwet toegekend en die, om zuivere opportuniteitsredenen, tijdelijk bij de besluitwet n° 5 van 1 mei 1944 werd ontnomen.

Elke gelddevaluatie of revaluatie brengt steeds een grondige storing in de verhoudingen tussen schuldeisers en schuldenaars teweeg. Voortaan zal de uitvoerende macht hierover niet meer alleen mogen beslissen. Zo de waarde van de frank eensdaags opnieuw moest worden gewijzigd, zou dit

slechts bij een wet, d.w.z. door het Parlement, kunnen geschieden.

Laten we thans de bepalingen betreffende de gouddekking der verbintenissen op zicht van de Bank onderzoeken.

De eerste, in 1850 opgemaakte, statuten voorzagen dat de Bank een metaalvoorraad moest aanhouden gelijk aan ten minste één derde van het totaal bedrag der biljetten in omloop en der in deposito gegeven gelden. De voorraad mocht echter tot één kwart van die verbintenissen dalen op voorwaarde dat de Bank hiertoe door de Regering gemachtigd werd.

Bij de herziening der statuten in 1872 werd het minimumbedrag van de metaalvoorraad vastgesteld op één derde van het bedrag der biljetten en der andere verbintenissen op zicht van de Bank. In de gevallen en binnen de grenzen door de Minister van Financiën toegelaten, mocht de voorraad nochtans beneden dit minimum dalen.

In 1926 werd de dekkingsverplichting gebracht op 40 pct. met een minimum van 30 pct. goud, terwijl de overige 10 pct. uit convertibele deviezen mochten samengesteld zijn. De Minister van Financiën werd niet meer gemachtigd de Bank toelating te geven om haar voorraad beneden die grenzen te laten dalen.

Wegens de oorlog en zijn gevolgen werd de Bank, bij besluitwet n° 5 van 1 mei 1944, van alle dekkingsverplichting ontslagen. Die beslissing bekrachtigde niet alleen een feitelijke toestand, doch zij was tevens verantwoord doordat aan het einde van de oorlog het land, vooraleer goederen te kunnen voortbrengen en uitvoeren, zich de noodwendige grondstoffen en voedingsmiddelen in het buitenland moest aanschaffen; aan een tekort op de betalingsbalans viel gedurende een zekere tijd niet te ontkomen; de Bank moest derhalve gemachtigd worden haar gouden deviezenreserves te benutten om dit tekort te financieren, zonder zich om de handhaving van een dekking harer biljetten te hoeven bekommeren.

Het verslag van de Ministerraad dat de besluitwet van 1 mei 1944 voorafgaat, voorzagt nochtans dat zodra het evenwicht van de betalingsbalans door een voldoende herneming van de economische bedrijvigheid zou verzekerd zijn, de metaalreserves van de Bank opnieuw zouden kunnen worden aangewend, in een verhouding welke op dat ogenblik zou worden bepaald, om haar verbintenissen op zicht te waarborgen.

Daar de voorwaarden voorzien in dat verslag verwezenlijkt zijn, heeft het Parlement de verplichting voor de Bank een minimumpercentage van haar verbintenissen op zicht door goud te dekken, opnieuw in werking gesteld. Terwijl vóór de oorlog dit percentage 80 pct. vermeerderd met 10 pct. convertibele deviezen bedroeg, werd, zoals in 1872, het nieuw percentage vastgesteld op één derde der

verbintenissen op zicht; geen bijkomende dekking in convertibele deviezen wordt meer geëist.

In feite zal de Bank een goud- en deviezenvoorraad moeten aanhouden die aanmerkelijk groter is dan het derde van haar verbintenissen op zicht. Zij zal immers steeds over de deviezen moeten beschikken die zij voor haar lopende verrichtingen op de wisselmarkt nodig heeft. Zolang al de munten niet convertibel zullen zijn, zal zij bovendien kunnen beschikken over haar vorderingen onder bilaterale en multilaterale betalingsakkoorden.

Thans bereikt de voorraad goud en convertibele deviezen van de Bank 40 pct. van haar verbintenissen op zicht. Voegt men hierbij de vordering op de Europese Betalingsunie, dan vertegenwoordigt hij méér dan 45 pct. van die verbintenissen.

Sommige redenen die, zowel in België als in het buitenland, de wetgevende macht ertoe hebben bewogen de centrale bank te verplichten een bepaald percentage van haar verbintenissen in metaal te bezitten, hebben heden ten dage hun geldingskracht verloren. Aanvankelijk was de wetgever er vooral om bezorgd dat de centrale bank steeds over een toereikende reserve zou kunnen beschikken om in iedere vraag om terugbetaling van haar biljetten in staven of in metalen speciën te voorzien. Thans is geen enkele buitenlandse munt wettelijk inwisselbaar en voornoemde verplichting kan overbodig schijnen. Zij bestaat echter nog steeds in ten minste zesenvieftig landen, want in de praktijk is zij in het geheel niet overbodig.

Juridisch heeft de gouddekking geen bijzondere betekenis. De Bank is debiteur tegenover de houders van haar biljetten voor het totaal nominaal bedrag van de circulatie. Zij is eveneens debiteur voor de creditsaldi der rekeningen die in haar boeken zijn geopend. Ten slotte heeft zij andere schulden die, ofschoon niet dadelijk opeisbaar, ongetwijfeld verbintenissen zijn. Voor al die schulden staat de Bank in met al haar activa en de aanwezigheid van een bepaalde hoeveelheid goud of deviezen in haar kasvoorraden verleent de houders van biljetten of van creditsaldi geen voorrecht of bijzonder recht.

Het nut van een minimumverhouding tussen de goudvoorraad en de verbintenissen op zicht is vooral van economische aard.

Treedt er een tekort in de betalingsbalans te voorschijn, dan zal de verplichting om een minimumverhouding in goud te bezitten de centrale bank ertoe aansporen te gelegener tijd maatregelen te treffen waarvoor zij misschien zou aarzelen zo zij er niet moest voor bevreesd zijn, het wettelijke voorschrift op een gegeven ogenblik niet te kunnen eerbiedigen.

Dit voorschrift zal voor haar eveneens een aansporing zijn om haar kredieten aan de private sector en aan de Staat te beperken in geval zij een omvang zouden aannemen die met de grondvoorwaarden van het economisch evenwicht strijdig is. Dergelijke stijging zou immers de verbintenissen op zicht